

három perc tehetség

SZÁVAI GÉZA

A CÉLTÁBLA VALLOMÁSA

Nem könnyű ám félnék, tanács-talan kisgyerekeknek lenni, emléks-zünk még? A papák máris, kés-lekedés nélkül férfivá nevelnék a három éves fiúcsemetét: „Nem szabad verekedni!” De ha mégis megesne, és ez mindig megesik az óvodás férfiak olykor talányos, olykor agresszív megnyilatkozá-sokkal tűzdelt életében, szóval „Fiam, ha megütnek, ne félj visz-szaadni...”

Nagyon szelíd, félnék, és ezért kiszolgáltatott kislányunokám-nak ugyan hogy mondhattam volna, üssön vissza?! Pedig benne is mocorgott az igazságérzet, mi-ért mindig csak őt lökik fel, fe-nyyegetik – miközben ő nem akar-ja, nem meri ugyanezt tenni, „kölcson kenyér visszajár alapon” sem.

...Játszottunk óvodás kislányunokámmal, otthon kettesben, felszaba-dultan. A félnék kislány teljesen beleélte magát a játékba, egyre heveseb-ben, és éreztem, úgy kezd játszani, mint ahogy az óvoda udvarán szokás, de itt már – velem szemben – ő diktálhatott. A nagypapa veszélytelen ját-szótárs, mi az hogy, szinte játék. Rá lehet szólni játék közben, „ezt csin-áld”, „úgy csináld”, „mondtam, hogy úgy csináld”... és mire tudatosult volna, megtörtént a lehetetlen: a kislány enyhén arculcsapott (ahogyan az óvoda homokozójában teszik ezt a játéktól felhevült erőszakosabb gyere-kek). És ijedtében sírni kezdett volna, ha én nem kapok észbe, és nem ját-szom tovább úgy, mintha az efféle dolog nem lenne olykor természetes az óvoda udvarán. A kislány visszafogta könnyeit, gyanakodva, óvatoskodva folytatta a játékot, majd miután látta, hogy valóban nem fordult fel a vi-lág, visszarázódott a játékba. Játszottunk tovább. Mikor pihenőt tartot-

Gáspár Zsáklín (Rád) rajza

tunk, akkor közel hajolt („kihajolt a játékból”!), átölelte a nyakamat, és a fülembé súgta: „De nem fáj?! Ugye?!” És folytattuk a játékot.

Az igazság egyébként az, hogy abban a pillanattöredékben rosszul esett – nagyapai lelkemnek –, hogy a kislány arcul legyintett, de kisunokám rémülete visszasegített a helyzet, a játék (és miért ne: az élet!) ez intenzív pillanatának megértéséhez.

...Évekkel később (és mostanság elég gyakran) állok gyerekek előtt, gyerekek között, Hány János Akadémiát játszunk, és a humor fontosságának – mindenkiben szunnyadó – „érzékét” szeretném felébreszteni az elmékben, és 3 pernyi idő alatt a gyerek is bizonyíthatja, hogy az eléje tett ábrák kiegészítésével szellemes mutatóvá képes. Kölcsönösen egyenlőségre alapozott viszony: engem is érdekel, amit ő felmutat.

Megesik, hogy a gyerek nehezen szabadul fel, a környezet által történelmileg is túlfegyelmezett kisebbségi (határon túli iskolában) megkérdezték a tanító nénit: „Mit KELL rajzolni?!” Szóval kételkednek, hogy a humor szabadabb világába egyáltalán beléphetnek-e. Miközben én bizonygatom, hogy a humor szent, bármihez nyúlhat. És felállt az egyik kisvárosban egy karakán negyedik osztályos férfiember: „Géza bácsi, tényleg bármivel lehet viccelni, ha az szellemes?!”

Naná, hát persze, meg satöbbi.

A gyerek végighallgatott, leült. Aztán megint felállt:

„És az is biztos, hogy ilyenkor nincs harag?”

„Ugyan ki haragudhatna meg valamiért, ami szellemes?!” – nyugtattam a gyereket, és el sem tudtam képzelni, mitől, miért ódzkodik.

Az előttük lévő lapon egy (általam rajzolt) kör volt kiindulópontként. A szellemes továbbrajzoláshoz élénk, vidám elme, ötlet kell; hogy úgy véled, nem tudsz rajzolni, az mellékes; a humor nem ismer akadályt... Néhányan már húsz másodperc múlva elkészültek egy rajzzal (és a 3 perc leltéig még „termeltek” kettőt-hármat).

Az egyik húsz-harminc másodperces rajzon a kört egy hevenyészett szemüveg és egy bajusz egészítette ki. Na és a képaláírás: Szávai Géza.

„Hát ez hasonlít, nem kétséges – értékeltem ki a művet –, bár az érdem az enyém, mert a kört én rajzoltam, továbbá a könnyen azonosítható kerek fej is az enyém...” Naná, hogy a szemüveget és a bajuszt, vizuális karakterem lényegi elemeit az óvatosan kérdezősködő, amúgy karakán gyerek mesterkedte rá a körre. Megalkotva élete első karikatúráját.

Sikere volt a lényeglátó rajznak. „Mindennel lehet – szellemesen – viccelni, fejtegettem kacagó, ifjú közönségemnek. Lám, egy ilyen szép, fiatal pasiból, annak tökéletes szépségsményt megtestesítő kerek fejből is lehet karikatúrát gyártani. Matematikai igazság, hogy a gömb a legtökéle-

tesebb mértani idom, és hát ugye – bizonykodtam szerényen – én a kerek fejemmel ezt a tökéletességet közelítgetem....

Amikor túlfegyelmzett, nehezen felszabaduló gyerekek előtt-között álltam, néha elmondtam példaként ennek a karikatúrának a történetét: lám, húsz másodperc alatt mit tud felmutatni a vidámságra fogékony elme, és azt is hozzátettem, hogy ezt a viccet már nem illik még egyszer el-süttni. Hány János Akadémiai társaim ezt tökéletesen értették, megértették, mégis előfordult két rendhagyó eset.

FELLEGEKBEN JÁRTUNK

Senki nem lehet próféta a saját hazájában, nade hajdani vendiák, akit tisztelni illik, az bizony bárki lehet. Hajdani iskolámba bő negyven év után visszatérve, harmadik-negyedik osztályos gyerekekkel közvetlenül kellett humorizálnom a viszonyt. Céltábla lettem, bátran lehet nevetni

Bálint Izabella-Éva (Székelykeresztúr) rajza

rajtam. A három percnél előbb az is felmerült, hogy fejre állni lehetséges ugyan, de az még nem vicces.

Bálint Izabella-Éva mégis ezt rajzolta meg, és ahogyan papírra vetette, az bizony már humoros teljesítmény.

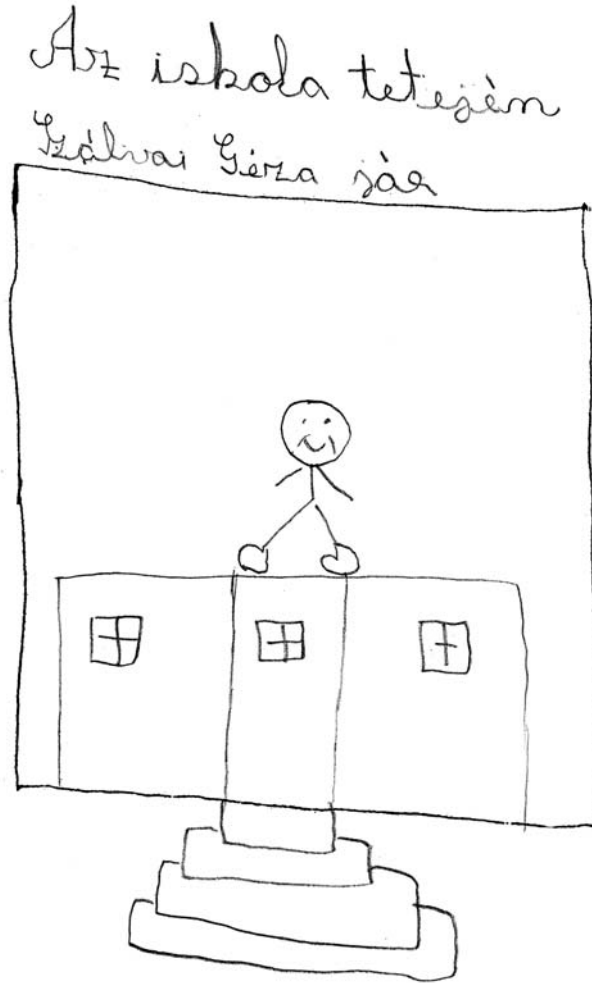

Szász Nóra-Barbara (Székelykeresztúr) rajza

Fel lehet menni a háztetőre, lehet fellegekben járni, na de miért?

Maga a fellegekben, háztetőkön járás megragadta Hány János Akadémiai társaim fantáziáját, szerény személyem (matematikailag tökéletes alakzatban díszelgő fejemet is – fájdalom! – beleértve) már csupán szokványos, „felszabadultan használható szereplő, afféle kézenfekvő kellék”.

Egyik-másik rajzon a háztető kiegészül például komfortos elefánttal. A tetőn ugyanis napozni lehet, na de olykor a napsütésben felhevült test enyhülni, hűsölni vágyik: na, ilyenkor fröcsköli fel a vizet – finom permekezésre idomított ormányával – a komfortos elefánt.

Forgács Franciska (Székelykeresztúr) rajza

Különben pedig mit keres egy komoly ember – még ha vidám is! – ház tetején, fellegekben? Sokféle magyarázat adódhat, én egy mesei értelmezést kölcsönöztem a fellegekben járásnak.

Rendes férfiembert utoléri a sorsa, előbb-utóbb megdőszül.

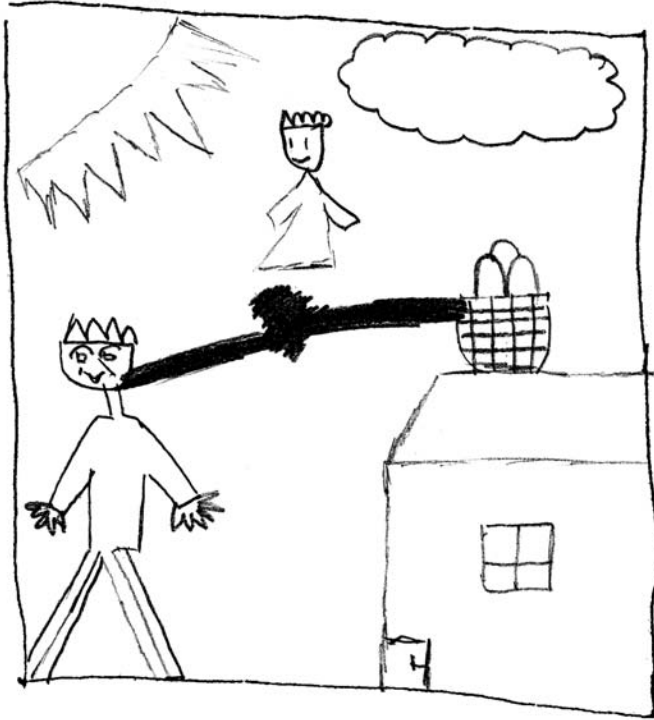
Ebben egyetértettünk.

Nem ártana jól nőszülni.

Ez érthető igény ellen sem merült fel kifogás.

Évszázadok óta bevált, jeles vitézek által kipróbált és igazolt tény, hogy legjobb parti egy királykisasszony.

Es egy királykisasszonyért már én is felmennék (mint jobb kandúrok) a

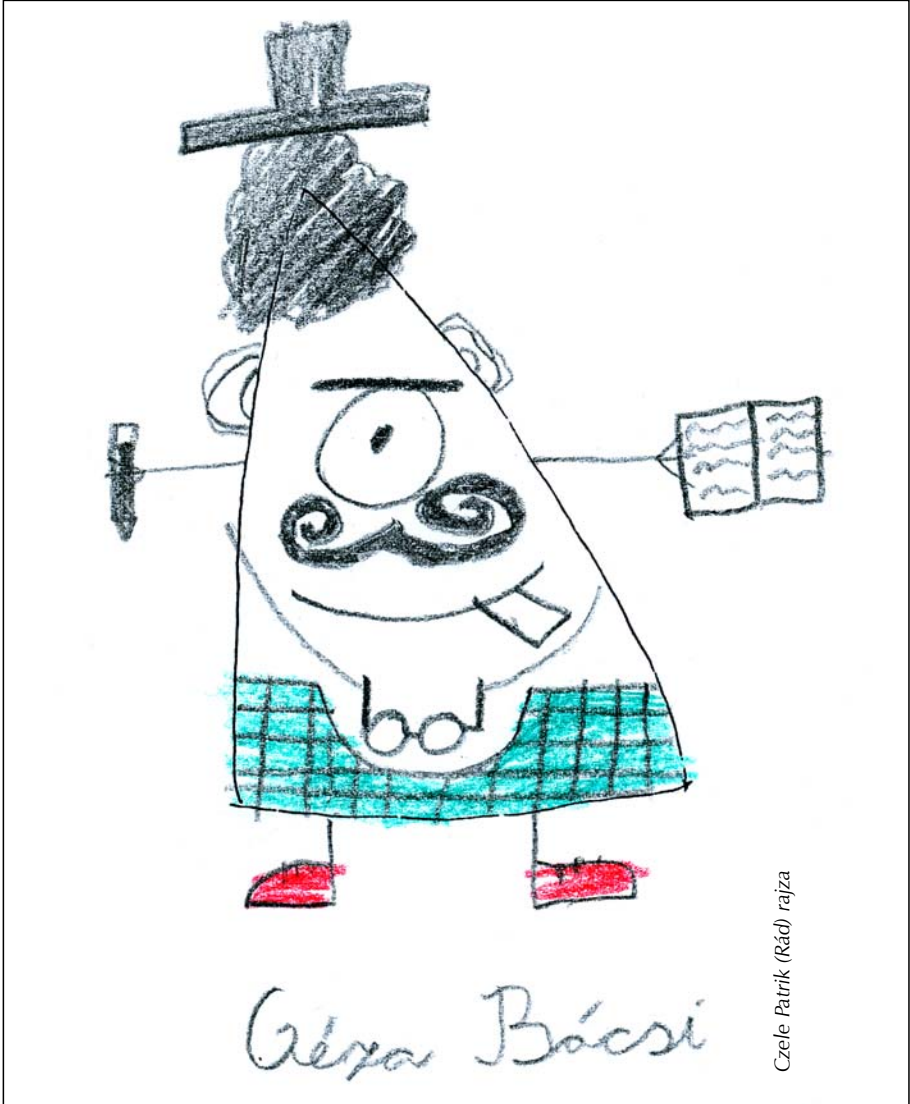

Karsai Szabolcs (Székelykeresztúr) rajza

háztetőre. Megszöktetném a királykisasszonyt. Olyan karcsú, mint a nád-szál, maga jár a Géza után. Tehát vígan kimászna hozzám a kéményen át a háztetőre. És aztán eltűznénk, vígan keresve boldogságunkat, éppen ahogy ezt a lebegő állapotot Karsai Szabolcs megrajzolta. A koronát is megelégette nekem, de legalább a nevemet nem biggyesztette az alakom mellé. Lányszöktetést csak diszkréten, uraim. Köszönöm, Szabolcs, köszönöm, frissen füstölt ifjú feleségem nevében is!

A KÖR HÁROMSZÖGESÍTÉSE

„Tiszteletet parancsoló” lokálpatrióta környezetben is hamar megfeledezik a felszabadult gyerek a „céltabla” szerepét vállaló „tekintélyrőll”, ha a humor egyenlősítő szerepét mindegyik fél következetesen, vígan (!) vállalja. Meglepetés egy másik rendhagyó találkozáson ért, Rád községben. Jó hangulatba keveredtünk, és miután megemlítettem a Géza-karikatúrát harminc másodperc alatt készítő fiú bravúriját, és azt is, hogy ugyebár, fel sem merül az „utánlövés” esete, mégis, legnagyobb csodálkozásomra csupa Géza bácsit rajzoltak a gyerekek, egy egész galériára valót. Nem is akármilyen rajzok. Czele Patrik egy kubista portrét remekelt rólam.

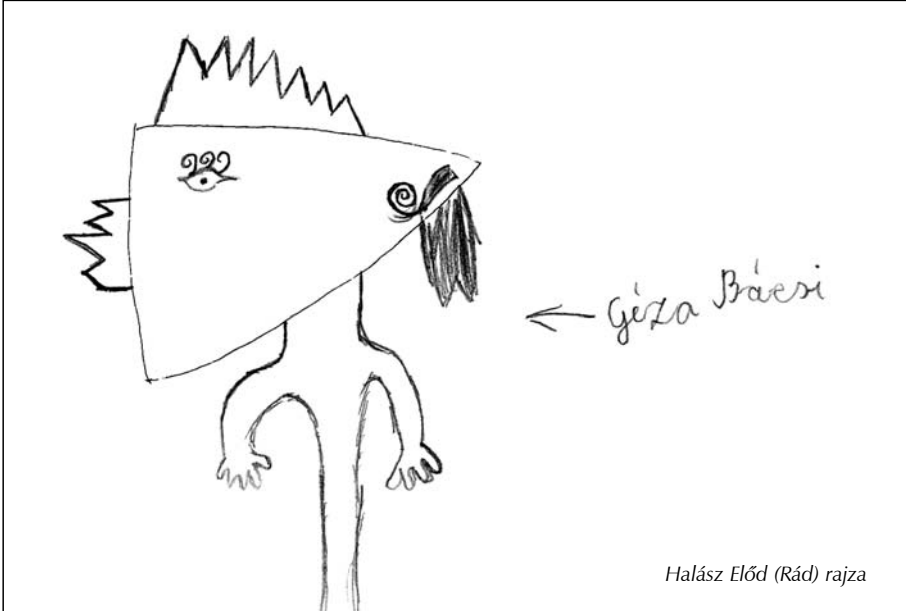

A bőség zavara környékez, akad itt mindenféle – elképesztő, sőt csodálatra méltó – stílben Géza-portré. Sieszkovszki Gergő mintha egy kalapot látott volna bennem, amelyet megfejtelt egy virággal.

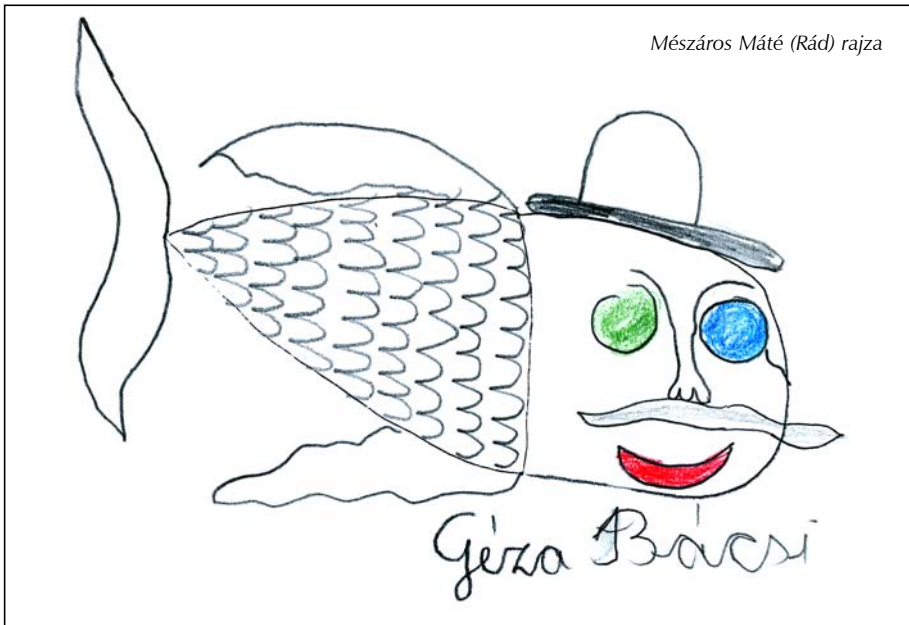
Talányos, ahogy így félre vagyok csapra, felbokrétázva.

Vajon mit akarhatok?

Halász Előd rajzán pedig még stilizáltabb az ábrázatom, de a művész jóindulata révén legalább nem vagyok kopasz!

De az igazán meglepő a Mészáros Máté által remekelt portrém: tekintélyes mélyvízi cápa vagyok. Micsoda perspektívák: egyszer még tőzsdei cápa is lehetek, ha közben bele nem fulladok az adósságaimba!

Sokáig nem értettem: ezek a jó humorú, derék rádiófiúk-lányok miért „plagizálták” a körre szemüveggel-bajusszal hevenyészett Szávai Géza karikatúráját. Aztán rájöttem, hogy éppen az a (számomra hízelgő!) bravúr, hogy kerek fejemet *háromszögbe* élesítették. Élesedett közben az elmém is, mert lám, rájöttem, hogy miért szórakoztak olyan jól a gyerekek. És a matematikai teljesítmény sem akármilyen: ha a kört nem is sikerült négyszögesíteniük, azért legalább háromszögesítették!

Ami pedig a kerek fejem humorszolgálati teljesítményét illeti, arra büszke lehetek ugyan, de azt hiszem mindannyiunkat lepipált a szekszárdi Piszter Ákos. Ő két személyről készített néhány másodperc alatt lényegre törő, szellemes portré-karikatúrákat. Pedig neki is csupán az általam felkínált kör állt kiindulásként a rendelkezésére.

És Ákos pillanatok alatt „ábrázolta” önmagát és ikertestvérét, Barnát.

